

a rombolást irányító kultuskormányzat képviselése! 1850-ben a falusiak keveselték a «kibányászás»-ért az 5 forintot. Ezért a kolostorból és templomból a századfordulóig falrészek maradhettek meg. Így maradt fent legtovább a kolostor déli része!

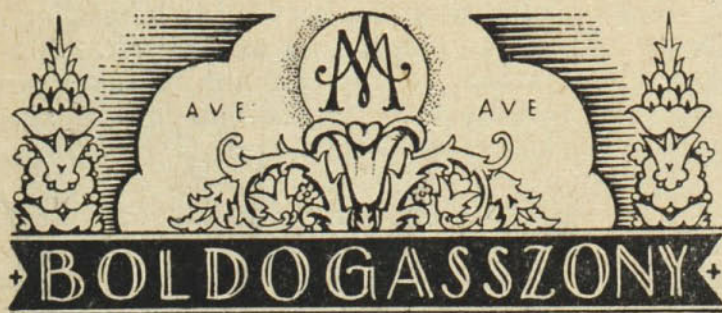
A szentély alatti kriptában temették el a szerzeteseket. Felettük és a szentély megmaradt kövein trágyadomb szentségtelenítette meg a helyet. A sekrestyét hosszú ideig istállónak használták. A templom hajójában a teljes lerombolásig bokrok, bogáncsok nőttek és a romok között állatok húzódtak meg.

A «kastély» kőbástyáit öl számra elárverezték. 1840 körül a falakat szét is hordták. A templom udvarán álló Nep. Szent János-szobor évtizedekig a mellette elterülő trágyadomb mellett állott. 1864-ben Házy Alajos túskevári plébánosnak sikerült megszerezni a szobrot. Túskevár legszebb helyén azután felállították. Ma is áll még a szobor a nagy idők egyetlen néma tanujaként.

A zárda összes birtokai, somlói szőlője és minden ingatlana a vallásalapítvány kezébe került. A tagosításkor a földeket Lovas-pusztához mérték. A halastavakat kiszáritották, a gyümölcsöskert pedig megsemmisült. A temető oldalában lévő három hatalmas boltívű pincéjének még részletei láthatók. A pálos építkezéseknek egyetlen túskevári emléke!

Amit a törökök el nem pusztítottak, amit évszázadok minden vihara le nem tudott rombolni, azt a múlt század folyamán a kormányzatunk vandalizmusa teljesen elpusztította. Itt nem maradt kő-kövön. A vallásos magyar múlt pótolhatatlan értékeit tették tönkre.

December 22-én a pálos-templom főoltárképe előtt, a túskevári templomban, P. Gyéressy Ágoston misézett. 157 év múlva pálos is megköszönhette a Mindenhatónak a nagyszerű multat. A «barát-réten»ajelen találkozott a multtal, erőt merítve a jövő nehéz küzdelmeihez.

P. Gyéressy Ágoston O. S. P.:

Mária első csodája

«A gyermek pedig növekszik és erősödik vala, telve bölcseséggel és az Isten kegyelme vala rajta» (Lk. 2, 40), ilyen szívtelen szűkszavúsággal értesít az evangélista a kis Jézus názareti életéről. Csoda-e, ha a legendák dús fantáziával kénytelenek pótolni e fájó hiányokat? Ha an-

gyalkákkal népesítik be a názareti házat; ezek sűrögnek-forognak, tesznek-vesznek, a Szűzanyának segítenek főzni, takarítani, aprófát vágni vagy tüzet élesztetni; mások Jézuskával játszanak, aki madárkakat gyúr agyagból, rájuk lehel s azok — csodák csodájára — csicseregve röpködik körül! A csodák úgy teremnek a kis názareti házban, e jámbor legendák szerint, mint a virágok a kertben s az angyalok csapatostul:

«Ott ültek a bemohosult fedelen,
Mint aranypillék a viráglevelen».

Mindszenty Gedeon.

Ötéves legényke lehetett a kis Jézus, amikor Názaretbe került s a Szűzanya bizonyára boldogan szemlélte, mint növekszik és erősödik, «telve bölcseséggel...»: megnyilatkozásai rendkívüli értelemről tettek bizonyosságot s az Isten különös kegyelme és szerelme volt Benne, amint az egy alkalommal olyan feltűnő módon mutatkozott meg, hogy az evangélisták sem hallgathatták el.

*

A Szentcsalád — szokása szerint — minden évben elzarándokolt a jeruzsálemi templomba nagyobb ünnepek alkalmából, hogy ott az előírt áldozatokon résztvegyen. Jézus épp tizenkét éves volt, amikor ez történt:

Úgy látszik, az írástudók valamelyik parázs vitája kötötte le az ifjú Jézus figyelmét anynyira, hogy meglepedkezett a hazatérésről. Talán épp egy titokzatos messiási jövendölésen kaptak össze azok, melynek igazi jelentését csak Ő tudta! S így történhetett, hogy amikor szülei néhány nap múlva lélekszakadva rábukkantak a Templomban, «a tanítók között ülve» találták, «amint hallgatá és kérdező őket. Álmélkodának pedig mindnyájan, akik őt hallák, az ő okosságán és feleletein...» (Lk. 2, 46—47).

A Szűzanya egyszerre elfelejtette ennek a három napnak minden remegését, minden szorongását, minden rettegését, elfelejtette ennek a három nyugtalan és álmatlan éjszakának minden vergődését: szent büszkeséggel nézett Fiára, ki gyermek létére «ülve hallgathatta és kérdezhetette» a mestereket, meglepő fogós kérdéseivel zavarba ejtve s úgy megszorongatva őket, hogy a körük verődött hallgatóság önkénytelenül is megtapsolta... És szerette volna boldogan magához ölelni örömeiben, hogy megtalálta: ám a fájdalom még mélyen sajgott anyai szívében! Ezért komolyan, szelíden és halkán kérdőre vonta Őt: «Gyermekem! miért cselekedtél így velünk? Ime atyád és én bánkódva kerestünk téged» (Lk. 2, 48). Így csak egy anyának van joga beszélni, aki érzi felelősségét fiáért s ilyen gyöngéden csak egy anya tud beszélni, aki okos szeretettel félti fiát...

Jézus is szelíden, komolyan és nyugodtan válaszol: «Miért, hogy engem kerestetek? nem tudtátok-e, hogy az én Atyám házában kell

lennem?» (Lk. 2, 49). Olyan hangsúllyal mondja Istenről: «Atyám», hogy hallgatói dermedten merednek Rá: mintha az isteni öntudat tüze s fénye csapott volna ki szeméből ellenállhatatlan erővel s fölséggel! Szülei ámulva néznek Rá. Első percben nem tudják felfogni mélységes és gyönyörű jelentésüket (Lk. 2, 50). Csak Anyja, «Ki szívében tartja vala mindez igéket» (Lk. 2, 51), döbben rá a szédítő igazságra...

*

Am ez a csodálatos jelenet csak egy-két percig tartott. Az isteni Gyermekek «akkor hazatért velük és Názáretbe méne és engedelmes vala nekik» (u. o.). Engedelmesen simult újra szüleikhez. Az, Akiben ez a két édes Titok tökéletes összhangban egyesült: hogy Istenfia volt és ugyanakkor Emberfia is. Atyja az örök titkú Isten, Anyja az édes Szűz Mária. Az egyikétől az örökkévalóságban, a másiktól az időben született. Szívében találkozott az ég és a föld! Ez a csodálatos Gyermekek harmincéves koráig egy kis galileai faluba, ismeretlenségbe, csendbe, munkába temetkezett. Angyalok helyett maga söpörgetett a názáreti kicsi házban, gondozta a kertcskét, hozott vizet Máriának, később Józsefnek segített a műhelyben, annak haláláig...

Clairvauxi Szent Bernát ámulva tünődik el ezeken az igéken: «És engedelmes vala nekik. Kicsoda engedelmes és kiknek engedelmes? Isten: az embereknek! Isten, mondom, Aki nek angyalok vannak alávetve, Aki nek fejdelmek és uralkodók engedelmeskednek, engedelmes volt Máriának és nemcsak Máriának, érette Józsefnek is! Csodáld hát mind a kettőt és válaszd, melyiket csodáld jobban: a Fiúnak kegyelmes megalázkodását, vagy az Anyának fölséges méltóságát. Mind a kettőt csodálhatod, mert mind a kettő csoda! Hogy Isten egy Asszonynak engedelmeskedik: példátlan alázatosság; s hogy egy Asszony Istennek parancsol: páratlan fölség!» (Hom. 1. super «Missus est.»)

Kétségtelen, hogy csendes munkában és édes imában teltek az elrejtett názáreti évek, melyeknek tiszta boldogságát még semmi sem zavarta. Tudta jól a Boldogasszony, mily balgák azok, kik lármás ünneplésben, emberi tapsokban keresik a boldogságot. Mily törekeny, mily szeszélyes ez a boldogság s mennyire nem tudja kívülről pótolni, ha hiányzik, a belső békét! Szerette és féltette hát ezeket az elrejtett éveket, melyeket isteni Fiával együtt boldog békében tölthetett; nem vágyódott szereplésre, ünneplésre: ez a külső dicsőség úgy sem növelhete már a belsőt. Így élt hát egész szívvel Názáretben a munkának és az imának, szüntelen maga előtt látva a legtökéletesebb Példát! Anyai kötelességének élt teljes lélekkel; s ez nem volt számára teher, nem volt ízetlen és unalmas dolog, hanem a legtisztább élvezet: az Isten akaratát híven teljesítő lelki ismeret felülmúlhatatlan békéje és boldogsága! Hisz Jézus sem tett mást e látszólag terméket-

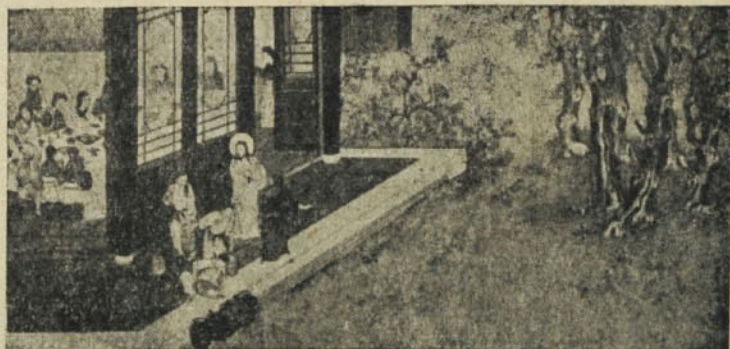
len évek alatt, mint Atyja akaratát, melyet Nála több szenvedéllyel, ujjongóbb készséggel nem teljesített még ember a földön! Ó, hogy gazdagodott a Szűzanya lelke ezekben a boldog években, szakadatlanul szemlélve a megtestesült Tökéletességet! Ó, hogy forrott össze ez a két csodálatos tiszta élet! Hogyan értette meg egyre jobban az Anya a Fiát! Hogyan dobbant egyszerre ez a két szív!

Jézus később apostolaival őszintén közölte szenvedéseit, megaláztatásait, keresztrefeszítettségét és föltámadását; pedig az evangélisták szerint akkor ők ezt nem értették meg... Egészen másképen képzeltek el a Messiást: ragyogó, győzelmes, szabadító Királynak! Legelső apostola, Péter, buzgóságában tiltakozott is: Távol legyen ez Tőled, Uram... Ha tehát tökéletlen apostolait beavatta élete minden titkába a Mester, elképzelhető-e, hogy csupán Édesanyja előtt titkolódzott volna, Kivel annyi boldog esztendő telt Názáretben s oly tökéletes egyetértésben s Aki a legjobban szerette és ismerte Őt? Hiszen tudta Mária már, hogy mi lesz a Megváltó sorsa a földön; tudta, hogy nemcsak föltámadására, de romlására is lesz sokaknak, hogy Jel lesz, melyet nemcsak csodálnak, de amelynek ellene is mondanak majd; s az ő szívét is átjárta már egypárszor a Simeon megjövendölte tör, de ez csak ízelítő volt s a názáreti zavartalan boldog évek csak előkészület, csak erőgyűjtés, csak vihar előtti csend a borzalmas megpróbáltatások előtt...

*

Ebben az időben József, a Hűséges, már elköltözött a földről. Az evangélisták többet nem említik nevét. Halála bizonyára a legboldogabb volt: Jézus és Mária karjaiban lehelhetett utolsót. Isten derék és jó szolgája volt, hűséggel teljesítette kötelességét: őrizte, védte, mentette az Úrtól rábízott mérhetetlen Kincseket, a világ Üdvösségét és a Szűzanyát! Két kérés keze munkájával tartotta el őket, óvta minden bajtól...

A misztikus Krisztus, vagyis az Egyház is különös oltalmába ajánlotta magát és szép ünnepén (Szent József Oltalma) azért könyörög az Úrhoz, hogy Aki kimondhatatlan gondviselésével Szentszülője Jegyesének választotta Őt, engedje közbenjárását élvezni az ében, mivel oltalmát tiszteljük a földön...

Sü-zi hua: A kánai csoda.

Amikor tehát érkezett az óra, Jézus búcsút mondott a kedves názareti háznak; elvonult a puszta s böjttel s imával kezdte el apostoli életét . . .

De azért nem szakadt el egymástól az Anya s Fia. Mint valami hűséges és néma árnyék követi Jézust Mária, félénken itt-ott felbukkanva az evangéliumok lapjain. Hangját majd csak a kánai menyegzőn halljuk utoljára. Többet nem. A kereszt alatt sem. Idáig háromszor hallottuk szólni; először az angyallal, másodszer a Magnificatot zengve, harmadszor a Templomban . . . Most elnémul az emberek előtt. De annál többet beszélget Istennel. Könnyesen aggódva könyörög a Fiáért s az egész világot!

*

Keresztelő János szimbolikus keresztsége s negyvennapos böjtölés és imádkozás után Jerikó kietlen pusztaságából visszatért Jézus Názáretbe. De már nem egyedül. Első apostolai Vele voltak. Édesanyját már nem találta ott. A szomszédos *Kánában* bizonyára valamelyik rokona *menyegzőjén* volt.

«Meg volt pedig hiva Jézus is tanítványaival együtt . . .» (Jn. 2, 2). S Jézus nem utasította el a meghívást! A negyvennapos szigorú böjt és magány nem tette világgyűlölővé s minden ártatlan öröm megvetőjévé. Később élesen osztorozta a farizeusok álbuzgóságát, kik «meghervasztják arcukat, hogy böjtölni lássák őket az emberek . . .» (Mt. 6, 16). Jézus mindig irtózott a szemforgató képmutatástól, a külsőségekre hiú, belül rohadt szenteskedéstől, melyet sohasem szűnt meg nevetségessé tenni. Nem félt az élettől: sem örömeitől, sem szenvedéseitől! Életével adott példát arra, hogyan kell nekünk is megszentelnünk mind a kettőt.

Nem kétséges, hogy példáját először s a leg-hivebben a Szűzanya követte. Ott volt ő is a menyegzőn. S amint tudjuk, nemcsak vendégeskedni ment oda, hanem — mint Erzsébet rokonánál — segíteni, résztvenni a háznép munkájában, gondjaiban, a számos vendég kiszolgálásában.

Hogyan történt, hogyan nem, akár a vendéglátó házigazda számította el magát, akár nem tellett többre, tény, hogy fogytán volt a bor, a vidám hangulat lelke! Szörnyű zavarba jutottak. A Szűzanya gondos szeme idejekorán észrevette a bajt. Odasúgta Fiának: «Nincs boruk» (Jn. 2, 3). Anyai ösztöne sejtette, hogy Fia segíteni fog . . .

Jézust meglepte Anyja finom célzása. Szelíden kitérni próbált: «Isa», «Asszony», Anyám, ez nem a mi kötelességünk! Mi itt vendégek vagyunk! Mi közünk nekünk az ő dolgukhoz? — Azután halkán hozzátette: Még nem jött el az én óráim (Jn. 2, 4). Még nem jött el a csodák órája, még nem bizonyíthatta tetteikkel szavait, hisz jóformán még el sem kezdte Isten Országának hirdetését!

Az Anya nem szólt többet, de érezte, hogy Fia nem tudja nézni a háznép zavarát s jó

szíve megesik rajtuk. Ó, hányszor fogja még látni Őt, mint hajol mély megrendüléssel emberi nyomorúságok, fekélyes sebek, vérző fájdalmak fölé gyógyítva Az, Aki majd Heródes kíváncsiszkodására szent büszkeséggel hallgat, ujját sem mozdítja a maga érdekében, pedig egy szikra csodával megmenthetné az életét . . .

Az Anya ismerte jól Fiát, biztosra vette, hogy valamit tenni fog . . . Azért bátran adott utasítást a szolgálóknak: «Amit nektek mond, cselekedjétek» (Jn. 2, 5). Jézus odafordult a szolgálkhoz, kik a kézmosásra szánt hatalmas kövedrek mellett sűrögtek: «Töltsétek meg a vedreket vízzel. És színig tölték azokat. És monda nekik Jézus: Merítsetek most és vigyétek a násznagynak . . .» (Jn. 2, 7—8).

A többit tudjuk. A borrá vált víz jobb volt, mint a lakodalomra vásárolt bor. A hat köveder tartalma kb. hat hektoliter lehetett. «Ezzel kezdte meg Jézus csodajeleit a galileai Kánában; és nyilvánosságra hozta dicsőségét és hívének őbenne tanítványai» . . . (Jn. 2, 11). Az evangélista hangsúlyozza, hogy ez volt Jézus első csodája! Nem kétséges, hogy a Szűzanya közbenjárása nélkül nem történt volna meg. Hiszen még nem jött el a csodák ideje. De Édesanyját nem utasíthatta el . . .

Milyen szimbolikus ez a kánai jelenet! Milyen vigasztaló, milyen bátorító: a Szűzanya éles szeme, gondos szíve észreveszi bajainkat, jajainkat, és közbenjár értünk Fiánál. Ó hányan fordultak már Hozzá az első kánai csoda óta és nem hiába! Hány vérző szívet, hány összetört reményt, hány boldogtalan életet gyógyított meg azóta a mi édes Közbenjárónk, Szószólónk, Anyánk!

*

«Azután leméne Kafarnaumba, ő és anyja, atyjafiai és tanítványai . . .» (Jn. 2, 12). Anyja mint hűséges és néma árnyék mindenüvé elkíséri Fiát. Ha hosszabb, fárasztó útra indul tanítványaival, bizonyára ott marad Kafarnaumban, atyjafiai, «testvérei», azaz közelebbi rokonai körében, de lélekben akkor is Fiával van, remeg és imádkozik Érte szüntelen. Tudja: ezek csodálják, ezek rajonganak Érte, ezek követik boldogan! Csodálatos szavai és csodálatos tettei lázba ejtik az egész országot. Testi-lelki betegek szoronganak Körülötte. S a vakok látnak, a némák szólnak, a siketek hallanak, a bénák járnak, a poklosok tisztulnak, a cédák megtérnek: testi és lelki halottak támadnak új életre!

Talán ott van, amikor az a névtelen evangéliumi asszony önfeledten Őt magasztalja a Mesteren keresztül: «Boldog a méh, mely téged hordozott és az emlők, melyeket szoptál» (Lk. 11, 27). Ime, hogyan megy már most teljese-
désbe a Magnificat ujjongó prófécijája: Mostantól fogva boldognak hirdet engem minden nemzedék . . . Milliók és milliók ajkán csendül az idők végezetéig a Boldogasszony magasztalása. Zsenik és névtelen tömegek dicsérik szakadatlanul a századok örök sodrában. És

boldognak mondja Őt minden nemzedék: az egyházatyák kora épúgy, mint a keresztes-hadak kora, Szent Bernát nemzedéke épúgy, mint Prohászka nemzedéke, a trecento épúgy, mint a huszadik század!

*

De azt is tudja, mert látnia kell a legtisztább Anyának, mint növekednek az árnyak is Fia fénylő alakja körül, mint oson elő alattomosan a homályból az emberi gonoszság, s tör Jézusa életére!

Názáret egyik hegyét a «Remegés hegyének» (Mons tremoris) nevezi a hagyomány; ott állott ugyanis remegve a Szűzanya s nézte, mint hurcolják Egyetlenét saját falujabelijeit egy merdek sziklához, «hogy letaszítsák őt» (Lk. 4, 29): az volt ugyanis a bűne, hogy Izajás egyik gyönyörű messiási jövendölését magyarázta nekik s bebizonyította, «hogy ma teljesedett be ez az Írás... Az Úr lelke énrajtam, azért kent föl engem; elküldött engem örömhírt vinni a szegényeknek, meggyógyítani a töredelmes szívűeket, szabadulást hirdetni a fogságnak és látást a vakoknak...» (Lk. 4, 21, 18—19).

Ott volt aggódva akkor is, amikor «övéi», vagyis kedves rokonai, tanítás közben zavarták s akarták elfogni, «mert azt mondták, megháborodott» (Mk. 3, 21)! Még övéi is megbotránkoztak Benne! Nem tudták «józan ésszel» megérteni, miért nem maradt a názareti ács-műhelyben, miért kell csavarognia folyton, különös tanokat hirdetve s ördöngős cselekedeteket művelve, melyekkel nyugtalanítja az egész Tartományt... Hogy miért pont a «bűnösökkel» barátkozik: vámosokkal, dajnákkal, sőt pogányokkal is! Nyilván megzavarodott... Ártalmatlanná kell tenni, mielőtt a hatóságok erélyesen föl nem lépnek Vele szemben! Úgy sem lesz jó vége... Így gondolkozott akkor is a kényelmes és bedesztkázott nyárspolgár a rokoni szeretet kegyes köntösébe bújva.

A Szűzanya elszoruló szívvel látta, mint gyülekeznek Fia sugárzó feje fölé a vészes felhők, mint esküszik össze tönkretételére a legsötétebb emberi korlátoltság, irigység s ami vele jár, aljasság és rosszindulat. S tudjuk, eljött az az óra is, amikor a szétfutott tanítványok meghozták Neki a szörnyű hírt Nagycsütörtök éjszakáján, hogy Fiát egyik tanítványa elárulta! Már el is fogták, a főpap elé állították, halálra ítélték... Még csak a római helytartó jóváhagyása van hátra!

Ott állhatott Ő is az ordító tömegben a helytartó palotája előtt és szorongó szívvel figyelhette Fia ügyének elhúzódását. Láthatta a helytartó jóindulatát, aki önkénytelenül is a megrágalmazott Igazság pártjára kelt. Hallhatta a felbérelt tömeg vérszomjas üvöltését: «Feszítsd meg Őt!» Pár napja még hozsannát kiáltottak Jézusának s pálmákkal köszöntöttek s diadalmenetben vitték a Városba... És rémülten kellett merednie megostorozott,

tövissel koronázott, vérrel és köpéssel borított Fiára! Alig ismert Rá, mikor Pilátus a nép elé állította: «Ime, az ember!» Ime mivé tette a legigázabb, legistenibb Embert az ember istentelen gazsága! Hát ez lett az ő édes Egyetlenéből, Kit szeretniök, imádniök, követniök kellett volna: véres torzó, Önmagának ijesztő árnyéka... Alig hitt zúgó fülének, amikor szerencsétlen népe vakmerően az életét, vérének követelte: «Az ő vére mirajtunk és a mi fiainkon...»

Halálra ítélték tehát Jézust. Halálra ítélték az Életet! A mérhetetlen Gyűlölet győzött a mérhetetlen Szereteten! A győztesen ordító tömeg magával sodorja a boldogtalan Asszonyt a vesztőhely felé... Egy fordulónál találkozik még Fiával, amint Az kimerülten vonszolja magát, véres vállán a kereszttel. Tántorogva megy az úton, a déli nap perzselő tüzeiben. A csöcselék gúnyolódik, a katonák durván ráncigálják előre. Csak az asszonyok zokognak, csak ők merik mutatni szánalmukat. Jézus hálásan néz rájuk. Tekintete találkozik Anyjával is... «Mit érezhettél ekkor?» — kérdi a Fájdalmas Szűzanya megrendítő zsolozsmája, ha ugyan gyarló szavakkal lehet válaszolni erre! «Quis tibi tunc sensus, dum cernis talia Virgo?» «Quo abiit Dilectus tuus, o Pulcherrima mulierum?» — kérdi újból az Asszonyok legszenvedőbbjét: «Hová ment Édes Fiad, ó Asszonyok legszebbje?» S Mária némán és könnyesen a Golgotára mutat, melyen már áll a helyet a Kereszt számára...

Üdvözlég Dicső Szűz-Asszony

*Üdvözlég, dicső Szűz-Asszony,
csillag-tűzben égsz, mint alkony,
szűz lilium, rózsáág.*

*Üdvözlég, ékes drágakő,
fényesbb, mint Nap, nem tör felhő,
szűzi öröm száll Reád.*

*Mária, bűnös reménye,
Meváltónk anyja, Ki fénye
vagy megváltott népednek.*

*Te vagy vége: út az Élet,
dicsér három rend és néped
ajkán zúg dicséreted.*